

Πανελλαδικές εξετάσεις: «Βία κατά των γυναικών και φεμινισμός»

της Σάσας Χασάπη

Οι συνεχείς γυναικοκτονίες, βιασμοί, όλα τα περιστατικά έμφυλης βίας, τα οποία με θάρρος δημοσιοποίησαν τα θύματα, αλλά και το κατεξοχήν νεολαιίστικο κίνημα που βγήκε στους δρόμους για την υπεράσπισή τους, επέβαλαν το θέμα της βίας και του φεμινισμού στα φετινά θέματα των πανελλαδικών εξετάσεων στο μάθημα της Νεοελληνικής γλώσσας και Λογοτεχνίας. Παρότι η προσέγγιση των τριών κειμένων, τα οποία έπρεπε τα παιδιά να επεξεργαστούν, φαίνεται προοδευτική, αν διαβάσει κανείς προσεκτικά θα διαπιστώσει ότι καθόλου δεν αντιμετωπίζουν το ζήτημα από τη σκοπιά αυτή.

Διαβάζουμε στο πρώτο κείμενο για την ημέρα καταδίκης της βίας εναντίον των γυναικών, απόσπασμα από το βιβλίο του Σταύρου Τσακυράκη, «Δικαιοσύνη: η ουσία της πολιτικής», (εκδ. Μεταίχμιο, 2019, σ. 202): «...σήμερα, όμως, ημέρα κατά της βίας εναντίον των γυναικών, δεν μπορεί παρά να αναλογιζόμαστε με ενοχή τη μεγαλύτερη αδικία που υπήρξε από καταβολής κόσμου, να συμπονούμε τις αμέτρητες γυναίκες θύματα, και να προσπαθούμε να οραματιζόμαστε δικαιοσύνη». Ενώ το κείμενο εντοπίζει στην ιστορία της ανθρωπότητας έστω μερικώς την ρίζα της γυναικείας καταπίεσης (αναπαραγωγή), το παραπάνω σημείο είναι προκλητικό γιατί η συμπόνοια και η ενοχή προς τα δολοφονημένα ή (παρα)βιασμένα θύματα δεν αποτελεί πρόθεση δικαίωσης ή δικαιοσύνης. Επιπλέον, ρατσιστικά, το κείμενο τοποθετεί το ζήτημα ως πρόβλημα κατά βάση των ανατολικών κοινωνιών, αφού στις δυτικές κοινωνίες τέτοια περιστατικά θεωρούνται τάχα «παράνομα». Στο δεύτερο κείμενο «Φεμινισμός και Νεοφεμινισμός», που ήταν πρόσφατο άρθρο της Μαρίλιας Παπαθανασίου, στην εφημερίδα «Το

Βήμα», προβάλλεται η άποψη της Μπελίντα Κανόν, συγγραφέα και δ. συγκριτικής λογοτεχνίας, στο πλαίσιο του δεύτερου φεστιβάλ φιλοσοφίας, στο Γαλλικό Ινστιτούτο της Αθήνας, με τίτλο «Μεταμορφώσεις του αρσενικού και του θηλυκού». Το απόσπασμα υπερασπίζεται το φεμινιστικό κίνημα την εποχή της Σιμόν Ντε Μποβουάρ, αλλά όχι το σημερινό, μέσα στο οποίο κυρίαρχη είναι η θεωρία των ταυτοτήτων και η θεωρία της πατριαρχίας ως αιτία της γυναικειάς, έμφυλης καταπίεσης. Ανεξάρτητα από την κριτική μας στη θεωρία της πατριαρχίας και των ταυτοτήτων, οι διατυπώσεις «ενίοτε το να είσαι θύμα γίνεται εύσημο...πρόκειται για ιδεολογία που εκφράζεται ως “πάθος για θυματοποίηση”» είναι αντιδραστικές, συνιστούν κυνισμό, προσβολή όλων των θυμάτων και των καταπιεσμένων και όσων αγωνίζονται, ενάντια στο σεξισμό, την έμφυλη καταπίεση και βία. Το τρίτο απόσπασμα από το διήγημα του Χρήστου Οικονόμου, «Οι κόρες του Ηφαιστείου», εκδ. Πόλις, 2017, σσ. 163-164, ενώ προσπαθεί να αλλάξει το στερεότυπο ρόλο του ανδρικού φύλου, ως ισχυρού, καταφέρνει μάλλον το αντίθετο.

Εν ολίγοις τα θέματα που επέλεξε η επιτροπή θεμάτων δεν παρουσιάζουν τίποτα άλλο παρά την κυρίαρχη άποψη για το ζήτημα του γυναικείου, έμφυλου, πασπαλισμένη με λίγη κατανόηση και συμπόνοια, σαν να μην έχουν υπάρξει καταγεγραμμένοι θάνατοι, δολοφονίες, βιασμοί, ξυλοδαρμοί, ταπεινώσεις, παρενοχλήσεις, λόγω φύλου, σε χώρους δουλειάς, στο σπίτι, στο δρόμο. Δεν περίμενε κανείς κάτι καλύτερο, από ένα υπουργείο, που προωθεί τα πιο αντιδραστικά ιδεολογήματα και τροφοδοτεί τα πιο συντηρητικά αντανάκλαστικά της κοινωνίας. Μοναδικός αντίπαλος στο σκοταδισμό είναι οι διεκδικήσεις, τα αιτήματα και οι αγώνες του κινήματος και της Αριστεράς, που πρέπει να ξαναβρουν τον βηματισμό τους.